

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/41

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2023/4950

Karar No. 2023/6113

Tarihi: 26.04.2023

● TİS YETKİ TESPİTİ TARİHİNDE İŞTEN ÇIKARTILAN İŞÇİLERİN BAŞVURU SAATİNE GÖRE DEĞERLENDİRMEYE ALINMASININ GEREKTİĞİ

ÖZETİ: Dosya içeriğine göre davalı Sendikanın yetki tespiti için 15.02.2022 tarihinde, saat 14.14.08'de başvuruda bulunduğu ve yetki tespitine konu işyerinde Şubat 2022 tarihinde 74 kişi çalışırken bu çalışanlardan 27'sinin başvuru tarihi ve öncesinde işten çıktığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte hükme esas alınan bilirkişi raporunda yetki başvuru tarihinde işten çıkarılanların hangi saatte çıkarıldığına ilişkin bir irdeleme yapmaksızın çoğunluk hesabına dâhil edilmediği görülmüştür. Oysaki somut olayın özelliğine göre (yetki başvuru tarihinde çıkış yapıldığından) bu denetimin yetki başvuru tarihi ve saati göz önüne alınarak yapılması gereklidir. Bu yönüyle varılan sonuç eksik incelemeye dayalı olup uyuşmazlığın aydınlatıldığından söz edilemez.

Taraflar arasındaki yetki tespitine itiraz davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; davalı Bakanlığın müvekkili Firmada örgütlenen Genel İş Sendikasına verilen çoğunluk tespitinin hatalı olduğunu, itirazın yetki işlemlerini durduracağını, davalı Sendikanın yetki tespit talebi ile Bakanlığa başvururken üyelik fişlerini işverene vermek zorunda olduğunu, ancak müvekkili Şirkete gönderilmediğini, olumlu yetki tespiti için aranan şartların müvekkili Şirket bakımından mevcut olmadığını, işyerinde 2022 yılı Şubat ayında 74 kişinin çalıştığını, davalı Sendikanın yeterli çoğunluğu sağlayamadığını iddia ederek davalı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 16.05.2022 tarihli olumlu yetki tespitinin iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Davalı Bakanlık vekili cevap dilekçesinde; davacı itirazlarının somut bir delile dayanmadığını, davalı Sendikanın yetki başvurusunun Bakanlığa 15.02.2022 tarihinde ulaştığını, tüm işçi sayılarının ve sendika üye sayılarının, işyeri bilgilerinin Sosyal Güvenlik Kurumu ve Bakanlıkları sistemine elektronik yollarla ulaşan bilgiler üzerinden belirlendiğini, davacı Şirketin, başvuran Sendikanın faaliyette bulunduğu işkolunda bir işyerinin olduğunu, bu işyerinde başvuru tarihinde 47 işçinin çalışmakta olduğunu, bunların 24'ünün başvuran Sendikaya üye olduğunu, yasal çoğunluk sayısından fazla olarak %51,06 oranında üye olduğunu, bu nedenle de olumlu yetki tespiti verildiğini, yapılan yetki tespitinin usul ve mevzuata uygun olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

2. Davalı Sendika vekili cevap dilekçesinde; süresi içinde itiraz edilmediğini, davanın usulden reddi gerektiğini, Bakanlık tespitinin kanuna ve hukuka uygun olduğunu, davacı tarafın somut hiçbir gerekçe sunulmayan ve bir temele dayanmayan itirazının kötüniyetli olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; 15.02.2022 tarihi itibarıyla davacı işverene bağlı 47 işçinin çalıştığı, bunlardan iki yönetim kurulu üyesi olan kişi çıkarıldığında çalışan sayısının 45 olduğu, davalı Sendika üyesi sayısının da 24 olduğu, davalı Sendikanın toplu iş sözleşmesi yapabilmek için gereken çoğunluğu sağladığı, dava dilekçesinde yer alan itirazların hiçbirinin çoğunluk tespitinin iptalini gerektirir nitelikte olmadığı gibi bu nitelikte kanıtlanan herhangi bir somut olgu da bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davacı vekili istinaf dilekçesinde; Sendikanın başvuruya ilişkin herhangi bir liste ve belge göndermediği gibi bilgi de vermediğini, yetki verilmesi için aranan

şartların mevcut olmadığını, %40 şartının sağlanmadığını, 2022 yılı Şubat ayında çalışan sayısı 74 olmasına rağmen hatalı şekilde 47 kişi olarak kabul edilip bundan 2 kişinin de yönetim kurulu üyesi olarak işveren vekili olduğundan bahisle 45 çalışan bulunduğunun kabulü ile değerlendirme yapılmasının hatalı olduğunu, Sendikanın işverenin işçi alım döneminden hemen önce yetki başvurusunda bulunmasının hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olduğunu ileri sürerek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasını istemiştir.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; Kurumun usule uygun tebligat işlemini gerçekleştirdiği, dosya kapsamındaki bilgi ve belgelere göre yetki tespitinde kanuna aykırı her hangi bir yön bulunmadığı, işyerinde çalıştığı tespit edilen 47 işçiden ikisinin yönetim kurulu üyesi olduğu, böylece 45 işçiden 24'ünün Genel-İş Sendikasına üye olduğu, buna göre Genel-İş Sendikasının 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun (6356 sayılı Kanun) 41 inci maddesi uyarınca işyerinde çalışan işçilerin yarısından fazlasını üye yapma koşulunu sağlamış olduğundan Mahkemece kurulan hükümde bir isabetsizlik bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde; davalı Sendikanın yetki tespiti talebi ile Bakanlığa müracaat ederken kendisinde bulunan üyelik fişlerini, yetki için başvurduğu tarihten itibaren üç iş günü içinde işverene vermek zorunda olmasına karşın bu belgeleri müvekkili Şirkete göndermediğini, çoğunluk için %40 şartının müvekkili Şirket bakımından sağlanmadığını, çalışan sayısının 74 olduğunu, müvekkilinin işçi alım döneminden hemen önce yetki başvurusu yapan Sendikanın hakkını kötüye kullandığını ileri sürerek kararın bozulmasını talep etmiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, 6356 sayılı Kanun'un 41 inci ve devamı maddeleri kapsamında yetki tespitine itiraz istemine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı" kenar başlıklı 53 üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler."

2. 6356 sayılı Kanun'un “Yetki” kenar başlıklı 41 inci maddesinin birinci fıkrası da şöyledir:

“Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birinin üyesi bulunması şartıyla işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyerinde başvuru tarihinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının, işletmede ise yüzde kırkının kendi üyesi bulunması hâlinde bu işyeri veya işletme için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.”

3. 6356 sayılı Kanun'un “Yetki Tespiti İçin Başvuru” kenar başlıklı 42 nci maddesi ise şöyledir:

“(1) Toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen işçi sendikası Bakanlığa başvurarak yetkili olduğunun tespitini ister. İşveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren de Bakanlığa başvurarak yetkili işçi sendikasının tespitini isteyebilir.

(2) Bakanlık, kayıtlarına göre başvuru tarihi itibarıyla bir işçi sendikasının yetkili olduğunu tespit ettiğinde, başvuruyu, işyeri veya işletmedeki işçi ve üye sayısını, o işkolunda kurulu işçi sendikaları ile taraf olacak işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene altı iş günü içinde bildirir.

(3) İşçi sendikasının yetki şartlarına sahip olmadığına ya da işyerinde yetki şartlarına sahip bir işçi sendikasının bulunmadığının tespiti hâlinde, bu bilgiler sadece başvuruyu yapan tarafa bildirilir.

(4) Sigortalılığın başlangıcı ile sona ermesine ilişkin bildirimlerden yasal süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılmayanlar, yetkili işçi sendikasının tespitinde dikkate alınmaz.

(5) Yetki tespiti ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

4. 6356 sayılı Kanun'un “Yetki İtirazı” kenar başlıklı 43 üncü maddesi de şöyledir:

“(1) Kendilerine 42 nci madde uyarınca gönderilen tespit yazısını alan işçi veya işveren sendikaları veya sendika üyesi olmayan işveren; taraflardan birinin veya her ikisinin yetki şartlarına sahip olmadığı veya kendisinin bu şartları taşıdığı yolundaki itirazını, nedenlerini de göstererek yazının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde mahkemeye yapabilir.

(2) İtiraz dilekçesi görevli makama kayıt ettirildikten sonra mahkemeye verilir. Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin yüzde birinden daha az üyesi bulunan işçi sendikası, yetki itirazında bulunamaz.

(3) İtiraz dilekçesinde veya ekinde somut delillerin yer almaması hâlinde itiraz incelenmeksizin reddedilir. İşçi ve üye sayılarının tespitinde maddi hata ve süreye ilişkin itirazları mahkeme altı iş günü içinde duruşma yapmaksızın kesin olarak karara bağlar. (Değişik cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bunların dışındaki itirazlar için mahkeme, duruşma yaparak karar verir ve bu karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kararını verir.

(Ek cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.

(4) 42 nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca kendisine yetki şartlarına sahip olmadığı bildirilen işçi sendikası, altı iş günü içinde yetkili olup olmadığının tespiti için dava açabilir. Mahkeme açılan davayı o işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene de bildirir. Mahkeme davayı iki ay içinde sonuçlandırır.

(5) İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur.”

5. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 370 ve 371 inci maddeleri.

3. Değerlendirme

1. Somut uyuşmazlıkta, davalı Sendika tarafından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yapılan başvuru ile (1132717) sicil numaralı işyerinde toplu iş sözleşmesi yapabilmek için gereken çoğunluğun sağlandığının tespiti talep edilmiş, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 16.052022 tarihli ve 128800 sayılı yetki tespiti kararı ile de davalı Sendikanın toplu iş sözleşmesi yapabilmek için gerekli çoğunluğu sağladığı belirlenmiş, akabinde de davacı eldeki uyuşmazlık ile çalışan sayısının 74 olduğu iddiasıyla çoğunluk tespitine itiraz etmiştir.

2. Dosya içeriğine göre davalı Sendikanın yetki tespiti için 15.02.2022 tarihinde, saat 14.14.08'de başvuruda bulunduğu ve yetki tespitine konu işyerinde Şubat 2022 tarihinde 74 kişi çalışırken bu çalışanlardan 27'sinin başvuru tarihi ve öncesinde işten çıktığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte hükme esas alınan bilirkişi raporunda yetki başvuru tarihinde işten çıkarılanların hangi saatte çıkarıldığına ilişkin bir irdeleme yapmaksızın çoğunluk hesabına dâhil edilmediği görülmüştür. Oysaki somut olayın özelliğine göre (yetki başvuru tarihinde çıkış yapıldığından) bu denetimin yetki başvuru tarihi ve saati göz önüne alınarak yapılması gereklidir. Bu yönüyle varılan sonuç eksik incelemeye dayalı olup uyuşmazlığın aydınlatıldığından söz edilemez.

3. Bu tespit bağlamında temyiz safhasında dosyaya celp edilen davacı işverene ait işten çıkış değişikliklerini gösteren kayıtların tetkiki ile yetki başvuru tarihinde on bir (11) işçinin çıkışının yapıldığı ve çıkışı yapılan 5501199501043, 0701200430850 ve 5501018257002 sicil numaralı çalışanların yetki başvuru tarihinde, ancak bu başvuru saatinden sonra (saat 18.05.05, 18.21.16, 18.08.17) çıkışının yapıldığı, bununla birlikte sekiz çalışanın ise aynı gün fakat başvuru saatinden önce çıkarıldığı görülmekle söz konusu üç çalışanın çoğunluk hesabına dâhil edilmesi gerektiği kanaati hasıl olmuş ise de bu kayıtlardaki işyeri sicil numaralarında farklılık olması ve çalışanların T.C. kimlik numaralarının okunaklı olmaması nedeniyle bu verilerin uyuşmazlığın çözümü için yeterli olmadığı anlaşılmıştır.

4. Bu durumda Mahkemece yapılması gereken iş, davalı Bakanlıktan celp edilecek kayıtlar ile davacı işverene ait 1132717 sicil numaralı işyerinde yetki

başvuru tarihinde çıkışı yapılan işçilerin çıkış saatinin net olarak belirlenip bu saatin davalı Sendikanın başvuru saati olan 14.14.08 saatinden önce ve sonra olup olmadığının açıkça belirlenmesi ile sonucuna göre çoğunluk hesabının yeniden tereddüde mahal verilmeksizin yapılmasından ibarettir. Açıklanan nedenlerle eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde verilen kararın bozulması gerekmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA**,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA**,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

26.04.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.